

Староста В. Ставлення студентів до контролю навчальних досягнень та готовності до педагогічної діяльності / В. Староста, О. Рішко, І. Щерба // Підготовка майбутнього вчителя в умовах впровадження компетентнісного підходу: матеріали Всеукраїнського науково-методичного семінару (м. Умань, 27 березня 2015 р.) / ред. кол.: Ярошинська О. О. та ін. – Умань : ФОП Жовтий О.О., 2015. – С. 121-124.

Володимир Староста

доктор пед. наук, професор кафедри педагогіки та психології

Ужгородського національного університету,

Олена Рішко

студентка ОКР «магістр» Мукачівського державного університету,

Іванна Щерба

студентка ОКР «магістр» Мукачівського державного університету

СТАВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ ДО КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ТА ГОТОВНОСТІ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Дослідники відповідно до мети навчання у ВНЗ виділяють **дві групи цілей контролю якості навчання** [2, с. 160]:

- визначення ступеня сформованості знань і вмінь з окремих навчальних дисциплін – **контроль результатів навчання**;
- перевірка готовності до професійної діяльності на основі сформованих професійно значущих якостей особистості – **контроль якості навчання**.

Мета даного повідомлення – висвітлення ставлення майбутніх учителів початкової школи до контролю навчальних досягнень та їх готовності до педагогічної діяльності.

Контроль – це виявлення, вимір і оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності тих, хто навчається; саму ж процедуру виявлення та виміру називають перевіркою. Крім перевірки контроль містить у собі оцінювання (як процес) і оцінку (як результат) перевірки [2, с. 156-157].

Реальна педагогічна практика показує, що особливість контролю навчальних досягнень школярів, зокрема молодших, вимагає широкого

використання різних методів та форм контролю, які сприятимуть мотивації учіння. Таким чином, контроль є одним із засобів підготовки студентів у ВНЗ, а також об'єктом їх вивчення, аби надалі стати одним із ефективних засобів здійснення педагогічної діяльності. Відповідно викликає зацікавленість ставлення студентів до контролю навчальних досягнень, а також самооцінка студентів як майбутніх учителів власної готовності до педагогічної діяльності, оскільки це є важливим чинником самоусвідомлення і самовдосконалення власної професійної підготовки тощо.

Зазначимо також, що проблема готовності до педагогічної діяльності є об'єктом наукового інтересу багатьох дослідників. Є різні підходи до трактування поняття «готовність студента до професійно-педагогічної діяльності». У контексті нашого дослідження погоджуємось з трактуванням О. Комар, у якому використано кілька підходів (особистісний, системний, функціональний), що це важлива інтегрована якість і стійка особистісна характеристика майбутнього вчителя, що виявляється у його здатності здійснювати ефективну педагогічну діяльність і є результатом процесу професійної підготовки вчителів у ВНЗ [1, с. 149], але пропонуємо внести доповнення, що готовність можна тлумачити і як *мету професійної підготовки вчителів*.

Відповідно самооцінку власної готовності до педагогічної діяльності, на нашу думку, можна розглядати як мету і результат процесу самопізнання, комплексного самооцінювання особистості (спрямованості, можливостей, якостей, професійної підготовки, прагнення самовдосконалення і т.п.) щодо здатності здійснювати ефективну педагогічну діяльність.

У процесі проведеного аналізу літературних джерел з даного дослідження та реальної практики підготовки майбутніх учителів нами виокремлено:

- особливості контролю навчальних досягнень майбутніх учителів початкових класів, а саме: контроль як об'єкт вивчення у процесі професійної підготовки; контроль як один із засобів управління у педагогічній діяльності майбутнього вчителя; здійснення контролю у процесі та за наслідками

виконання навчальних завдань теоретичного та практичного характеру; поєднання контролю, самоконтролю та взаємоконтролю тощо;

- наступні компоненти їх готовності: мотиваційний; когнітивний; процесуальний; рефлексивний. Останній компонент, з нашого погляду, є важливим у контексті постійного аналізу та самоаналізу педагогічної діяльності з метою самовдосконалення, всебічного та гармонійного розвитку учнів.

Для емпіричного дослідження проведено анкетування понад 140 студентів – майбутніх учителів (педагогічний факультет Мукачівського державного університету, спеціальність «Початкова освіта»; 3-5 курси).

Таблиця 1

Відповіді студентів на питання анкети:

«Оцініть методи та форми контролю за частотою їх використання викладачами у процесі Вашого навчання:

5 – завжди використовують; 4 – часто; 3 – іноді; 2 – рідко; 1 – ніколи»;

«Укажіть, на Вашу думку, яка рекомендована частота використання методів та форм контролю у ВНЗ є найбільш ефективна:

5 – завжди; 4 – часто; 3 – іноді; 2 – рідко; 1 – ніколи»

Методи та форми контролю	Частота використання				Рекомендована частота використання			
	5 к	4 к	3 к	Сер.	5 к	4 к	3 к	Сер.
1. Індивідуальна перевірка	3,6	3,7	3,8	3,7	4,3	4	4,1	4,1
2. Групова перевірка	3,5	3,4	3,0	3,3	3,4	3	3,3	3,2
3. Фронтальна перевірка	3,6	3,4	3,4	3,5	3,9	3,6	3,7	3,7
4. Письмова перевірка	3,8	4,0	3,7	3,8	3,2	3,9	3,9	3,7
5. Усна перевірка	3,8	3,8	4,4	4,0	3,7	4,1	4,3	4,0
6. Практична перевірка	3,4	3,6	3,3	3,4	3,6	3,6	3,7	3,6
7. Спостереження	3,0	2,8	3,2	3,0	3,4	3,2	3,2	3,3
8. Тестова перевірка	3,0	2,8	2,5	2,8	3,2	3,4	3,2	3,3
9. Самоконтроль та самооцінка	3,2	2,9	2,8	3,0	3,2	3	3,4	3,2
10. Взаємоконтроль та взаємооцінювання	2,9	2,6	2,9	2,8	3,4	2,9	3,1	3,1

Близькі значення середніх балів (табл. 1) на обидва питання щодо частоти і рекомендованої частоти використання деяких методів та форм контролю

(групова перевірка, письмова перевірка, усна перевірка) свідчать, на думку студентів, про їх оптимальне застосування у процесі професійної підготовки. Проте, вони вважають, що доцільно збільшити частоту використання індивідуальної, фронтальної, практичної перевірки, тестування, самоконтролю, взаємоконтролю і взаємооцінювання. Відзначимо тестування, де нами виявлено найбільшу різницю між середніми значеннями. Таким чином, майбутні вчителі усвідомлюють, що нема універсального методу чи форми контролю, а є необхідність використовувати їх комплексно.

Таблиця 2

Самооцінка студентів (у %)

деяких аспектів власної професійної підготовки

Чи задоволені Ви власною підготовкою з таких питань	Повністю незадоволений	Частково незадоволений	Частково задоволений	Переважно задоволений	Повністю задоволений
Організація навчальної діяльності	5,4	0	18,92	40,54	35,14
Організація позанавчальної/ позашкільної діяльності	5,4	2,7	24,34	35,12	32,44
Перевірка ЗУН учнів	0	2,7	21,6	59,5	16,2
Оцінювання ЗУН учнів	0	2,7	29,7	51,4	16,2
Діагностика проблем	5,6	8,3	27,8	36,1	22,2
Вирішення виховних проблем	2,85	8,6	20	40	28,55

Аналіз анкетування (табл. 2) показує, що основна частина студентів задоволена власною підготовкою до професійної діяльності; потребує певного вдосконалення їх умінь щодо оцінювання навчальних досягнень учнів, діагностики проблем тощо.

Позитивно також, з нашого погляду, що за результатами самооцінювання студенти самокритично усвідомлюють необхідність покращення рівня їх психолого-педагогічних знань і умінь, здатності до педагогічного спілкування.

Список використаних джерел:

1. Комар О.А. Теоретичні та методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивної технології: дис. ... доктора пед. наук : 13.00.04 / Ольга Анатоліївна Комар. Умань, 2011. – 512 с.
2. Педагогіка вищої школи: підручник / [В. П. Андрущенко, І. Д. Бех, І. С. Волощук та ін.; за ред. В. Г. Кременя, В. П. Андрущенко, В. І. Лугового]. – Ін-т вищ. освіти АПН України. – К. : Пед. думка, 2009. – 256 с.